

Liite, sivistyslautakunta 16.4.2025

Poistoehdotukset yliviivattuna, muutosehdotukset punaisella.

NYKYINEN PAIKALLINEN TARKENNUS: 4.2.2.

Padasjoen lukiossa tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedotetaan OP1-opintojakson yhteydessä, joka alkaa ensimmäisessä jaksossa. Huoltajille tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista puolestaan kerrotaan vanhempainillassa, joka pyritään järjestämään ennen ensimmäisen jakson päättymistä.

Tukitoimien tarpeen arviointia toteuttavat aineenopettajat, kuten LOPS:ssa on edellä kuvattu. Lisäksi opiskelijalla on mahdollista pyytää lukion erityisopettajaa arvioimaan tuen tarvetta esimerkiksi tukitestauksella. Lukiseuloja ei automaattisesti järjestä kaikille opintojen alkaessa, koska suurin osa opiskelijoista on entuudestaan tuttuja yläkoulusta.

Yhdessä sovitut tukitoimet kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan, joka on Wilmassa olevalla erillisellä lomakkeella. Tukitoimet kirjataan aineenopettajan ja/tai lukion erityisopettajan toimesta. Aineenopettajat raportoivat tuen toteutumisesta kirjaamalla käytetyt tukitoimet (esim. tisiaaika kokeessa) opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Tuen seurannasta ja arvioinnista vastaavat sekä aineenopettaja(t), lukion erityisopettaja, että opiskelija yhdessä.

UUSI PAIKALLISEN TARKENNUKSEN EHDOTUS: 4.2.4.

Padasjoen lukiossa tukitoimista, **erityisopetuksesta** ja niitä koskevista oikeuksista tiedotetaan OP1-opintojakson yhteydessä, joka alkaa ensimmäisessä jaksossa. Huoltajille tukitoimista, **erityisopetuksesta** ja niitä koskevista oikeuksista puolestaan kerrotaan vanhempainillassa, joka pyritään järjestämään ennen ensimmäisen jakson päättymistä **sekä lukion nettisivuilla**.

Tukitoimien tarpeellisuutta arvioidaan opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten luki- tai matemaattisen osaamisen testejä ja seulontoja. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omaavaintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan.

Tukitoimien kirjaaminen tapahtuu yhdessä opiskelijan kanssa tukitoimista sovittaessa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Opintosuunnitelma on Wilmassa erillisenä lomakkeena.

Erytisopetuksen tarpeen arviointia tekevät erityisopettaja, koulukuraattori tai koulupsykologi. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen

kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Opintojen aikana arviointia tehdään yhteistyössä opinto-ohjaajan, aineenopettajien, muun opiskeluhuollon, kuten terveydenhoitajan sekä opiskelijan ja alaikäisen huoltajien kanssa, kun aiemmat tukitoimet eivät ole riittäviä.

Erityisopetuksesta tekee hallintopäätöksen sivistysjohtaja kuultuaan opiskelijaa ja huoltajia. Kuuleminen voi tapahtua kirjallisella viestillä, puhelimitse tai tapaamisen yhteydessä. Erityisopettaja tiedottaa opiskelijaa siitä, että tukitoimet voidaan kirjata opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa. Mikäli opiskelija tätä pyytää, erityisopettaja suorittaa kirjauksen Wilmaan.

Oppimisen tuki toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus.

Erityisopettaja suunnittelee erityisopetuksen tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaaja.

Oppimisen tuen seuranta ja arviointia tekevät tukeen osallistuva henkilöstö ja opiskelija. Erityisopetuksen seuranta ja arviointia tekee erityisopettaja yhdessä opiskelijan kanssa. Mikäli erityisopetuksen tukitoimet arvioidaan tarpeettomiksi, erityisopettaja tekee tuen lakkauttamisesta esityksen sivistysjohtajalle, joka tekee tuen lakkauttamisesta hallintopäätöksen.

LISÄYSEHDOTUS:

Ohjauksen keskeiset käsitteet

Ohjaus on opiskelijan yksilöllisiin lähtökohtiin perustuvaa oppimisen, tasapainoisen kasvun ja sosialisatioprosessin tukemista. Ohjaus on tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen prosessi, jossa opiskelija on aktiivinen toimija. Opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja elämäntilanne (mm. tarpeet, tavoitteet, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet) vaikuttavat ohjausprosessiin.

Opiskelijaa tuetaan ohjausprosessissa hänen opiskeluaan ja tulevaisuuttaan koskevien suunnitelmien ja ratkaisujen tekemisessä ja näihin liittyvien epävarmuustekijöiden sietämisessä.

Ohjaus on yläkäsite tiedottamiselle ja neuvonnalle.

Nivelvaiheen ohjaus liittyy siirtymiseen luokka-asteelta tai kouluasteelta toiselle tai esim. työelämään. Lukion ohjauksessa taitekohta voi olla lukio-opintojen keskeytyessä siirtyminen esim. toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi kyseessä voi olla siirtyminen toiseen lukiokoulutukseen tai aikuislukio-opintoihin. Nivelvaihe voidaan määritellä myös laajemmin, jolloin sillä tarkoitetaan elämänvaihetta, jossa nuori selkeyttää tulevaisuuden suunnitelmiaan, esimerkiksi koulutuksellisia ja ammatillisia valintojaan. Siirtymävaiheeseen voi kuulua tällöin vaihdellen koulutusta tai työtä ja toisinaan näiden ulkopuolella olemista.

Ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisuutta, ehkäistään syrjäytymistä ja tuetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Nämä tarkoittavat pyrkimystä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen, yhdenvertaisuuteen ja sukupuolitietoiseen ohjaukseen:

- *Esteettömyydellä* tarkoitetaan fyysisen maailman saavutettavuutta, esim. rakennusten esteettömyyttä (kynnykset, portaat, hissit, induktiosilmukat jne.)

- *Saavutettavuudella* tarkoitetaan verkkopalveluiden, etäopetuksella tapahtuvien palveluiden ja työvälineiden esteettömyyttä. Erityisryhmillä on erilaisia tarpeita näiden käyttämisessä.
- *Yhdenvertaisuus* tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Oikeudenmukaisessa oppilaitoksessa henkilöön liittyvät tekijät eivät saa vaikuttaa opiskelijan mahdollisuuksiin lukio-opinnoissa etenemisessä.

Vertaisohjaus tarkoittaa samassa opiskeluvaiheessa ja samojen kysymysten äärellä olevien opiskelijoiden vastavuoroista kokemusten vaihtoa. Vertaisohjaus voi olla yhdessä tekemistä ja oppimista sekä osaamisen vaihtamista ja vuorovaikutustaitojen oppimista.

Urasuunnitelma tarkoittaa opiskelijan urapohdinnoista (unelmista, valinnoista, elämäntilanteesta) nousevia mahdollisia uraan liittyviä tavoitteita. Oman polun tai uran suunnitelmallisella pohtimisella, kirjaamisella, hahmottelemisella ja siitä keskustelemalla autetaan opiskelijaa selkeyttämään omia suunnitelmia ja tavoitteita sekä autetaan häntä valintojen tekemisessä ja mahdollisesti myös niiden muuttamisessa.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

- Ohjaus on kaikkien lukiossa työskentelevien yhteistä tavoitteellista työtä, jota lukion toimintakulttuuri tukee. Keskeistä ohjauksessa on myös yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa.
- Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden vahvistumiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen.
- Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta.
- Ohjauksessa edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjauksen järjestäminen

- Ohjaus voidaan järjestää henkilökohtaisena ohjauksena, luokkamutoisena, pienryhmissä tapahtuvana ohjauksena, vertaisohjauksena tai näiden yhdistelminä kuhunkin tilanteeseen sopivalla tavalla.

Ohjauksen toimijat ja työnjako (on hyväksytty siv.lautakunnassa 02/25)

Rehtori

- Vastaa esteettömyydestä lukio-opintoihin siirryttäessä ja opiskelijavalinnasta.
- Koordinoi ja tukee ohjaustoimintaa.
- Tiedottaa lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon liittyvistä säännöistä ja määräyksistä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa

- Osallistuu oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhooltoon (mm. opiskeluhooltoryhmät, ryhmätoiminta).

Opinto-ohjaaja

- Vastaa opinto-ohjauksen kokonaissuunnittelusta koulussa.
- Ohjaa ja auttaa opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman, jatko-opintoja urasuunnitelman laatimisessa sekä ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumisessa.
- Ohjaa ja auttaa opintojaksovalintojen tekemisessä, seuraa ja ohjaa opintojaksojen etenemistä ylioppilaskirjoitusten ja päättötodistuksen mahdollistamiseksi.
- Suunnittelee oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja erityisesti erityisopettajan ja aineenopettajan kanssa.
- Antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta lukioaikana ja ylioppilaskirjoituksia varten.
- Ohjaa ja opettaa opiskelijaa opiskelutaidoissa.
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja monialaiseen opiskeluhooltotoimintaan.
- Organisoii jatko-opiskelupaikkoihin ja työelämään tutustumisia.
- Ohjaa nivelvaiheissa ja opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen.
- Tekee monialaista yhteistyötä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi.
- Osallistuu oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhooltoon (mm. opiskeluhooltoryhmät, ryhmätoiminta).

Ryhmänohjaaja

- On oman ohjausryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja.
- On ensisijainen yhdyshenkilö koulun ja huoltajien välillä.
- Perehdyttää uudet opiskelijat lukio-opintojen käytänteisiin.
- On mukana ryhmäyttämässä omaa ohjausryhmäänsä lukio-opintojen alkaessa ja tukee ryhmänsä yhteisöllisyyttä myöhemminkin.
- Käy henkilökohtaiset keskustelut ohjausryhmänsä opiskelijoiden kanssa.
- Seuraa säännöllisesti ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä, poissaoloja ja opiskelijan kokonaistilannetta sekä puuttuu asiaan tarvittaessa.
- Tekee säännöllistä yhteistyötä opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa.
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja monialaiseen opiskeluhooltotoimintaan.
- Pitää ryhmänohjaustuokioita.
- Tiedottaa ryhmälleen ajankohtaisista asioista.

Aineenopettajat

- Ohjaavat ja auttavat opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa sekä auttavat häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan.

- Suunnittelee oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja erityisesti erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.
- Seuraavat ja merkitsevät opiskelijan opintojakson aikaiset poissaolot ja tiedottavat niistä tarvittaessa ryhmänohjaajalle.
- Seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä omassa oppiaineessaan ja tiedottavat niistä tarvittaessa ryhmänohjaajalle.
- Tukevat opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta.
- Tarjoavat opiskelijoille tarvittaessa tukiovetusta.

Erityisopettaja

- Arvioi oppimisen ja opiskelun tuen tarvetta ja välittää tiedon tarvittaessa opettajille, huoltajille ja koulun muulle henkilöstölle.
- Osallistuu pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- Tapaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa säännöllisesti ja seuraa tuen tarvetta ja sen toteutumista.
- Antaa erityisopetusta opiskelijalle, joka sitä tarvitsee oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn takia oppimäärän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.
- Ohjaa ja opettaa opiskelijaa opiskelutaidoissa.
- Tekee luki-testit ja laatii tarvittaessa luki-lausunnon sekä mahdollisuuksien mukaan tekee muitakin opiskelijan oppimisvaikeuksiin liittyviä kartoituksia.
- Kartoittaa oppimisen esteitä ja suunnittelee oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja erityisesti aineenopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.
- Antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta lukioaikana ja ylioppilaskirjoituksia varten.
- Tekee säännöllistä yhteistyötä opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa.
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja monialaiseen opiskeluhuoltotoimintaan.
- Osallistuu oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhuoltoon (mm. opiskeluhuoltoryhmät, ryhmätoiminta).

Koulupsykologi

- Antaa psyykkistä ohjausta ja neuvontaa, tavallisesti 1-5 käyntiä.
- Pidempiaikaiseen tarpeeseen ohjaus yhteistyössä terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa.
- Arvioi psyykkistä työskentelyn tarvetta sekä tekee tarvittaessa eteenpäin ohjauksen.
- Arvioi ja tukee opiskelukuntoisuutta.
- Tukee tarvittaessa opettajia tai vanhempia nuoren tukemisessa (konsultaatiot).
- Tekee monialaista yhteistyötä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi.
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja monialaiseen opiskeluhuoltotoimintaan.

- Toimii koulun psykologian erityisasiantuntijana.

Kuraattori

- Antaa ohjausta ja tukea elämäntilanteisiin ja elinympäristöön liittyvissä vaikeuksissa (mm. etuudet, asuntoasiat, sosiaaliset pulmat, ihmissuhteet, elämänhallinta).
- Arvioi opiskelijan tuen tarvetta sekä ohjaa tarvittaessa eteenpäin.
- Osallistuu oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhooltoon (mm. opiskeluhooltoryhmät, ryhmätoiminta).
- Tekee yhteistyötä opiskelijan elämään kuuluvien verkostojen kanssa.
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja monialaiseen opiskeluhooltotoimintaan.
- Toimii oppilaitoksen sosiaalityön asiantuntijana ja konsultoi tarvittaessa henkilöstöä.

Terveystenhoitaja ja lääkäri

- Opiskelijoiden terveyden ja opiskelukyvyyn edistäminen.
- Opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen ja parantaminen.
- Terveysten- ja sairaanhoitopalvelut, joihin sisältyvät mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut.
- Opiskelijan erityisen tuen ja tutkimuksen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa tutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen.
- Osallistuu tarvittaessa huoltajapalaveriin ja monialaiseen opiskeluhooltotoimintaan.
- Osallistuu oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhooltoon (mm. opiskeluhooltoryhmät, ryhmätoiminta).

LISÄYSEHDOTUS:

Ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Opinto-ohjaaja antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua lukioon tutustumispäivien tai yksilöllisesti sovittujen tutustumisten kautta. Lukion nettisivuilla on tarjolla tietoa lukio-opinnoista suomen ja englannin kielellä. Kunnan ulkopuolelta lukioon tulevan opiskelijan lähettävä oppilaitos ja Padasjoen lukio tekevät yhteistyötä siirtymässä perusasteelta lukioon. Lähettävä oppilaitos huolehtii tietojen välittämisen oppimisen tuen tai erityisopetustarpeista.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään opiskelun käytänteisiin opinto-ohjaajan ja aineenopettajien toimesta. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea. Tämä perehdytys tapahtuu opinto-ohjaajan OP 1-opintojaksolla ja myöhemmin ryhmäohjaajan toimesta.

Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua työelämään, erityisesti yhteistyössä paikallisten yrittäjien kanssa että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opinnoista informoidaan lukio-opintojen alusta saakka. Korkeakoulujen kanssa tehdään aktiivisesti yhteistyötä.

Jatko-ohjauksen järjestäminen

Opiskelijoilla on mahdollisuus jatko-ohjaukseen vuoden ajan opintojen päättymisen jälkeen opinto-ohjaajan kanssa. Jatko-ohjauksessa autetaan nuoria selkeyttämään tulevaisuuden suunnitelmiaan, esimerkiksi koulutuksellisia ja ammatillisia valintoja.

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

- opiskelu lukiossa, oppiminen ja opiskelutaidot
- itsetuntemus, elämänhallinnan taidot, sisäinen motivaatio, päätöksentekotaidot
- ylioppilastutkinto
- eri vaihtoehdot lukion jälkeen
- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukion opinto-ohjauksessa on käytössä erilaisia työtapoja ja monipuolisia oppimisympäristöjä. Opinto-ohjaus voi olla henkilökohtaista, pienryhmäohjausta, vertaisohjausta ja luokkamutoista. Opinto-ohjauksessa tehdään monialaista yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyö paikallisen yrityselämän, muiden oppilaitosten, järjestöjen ja viranomaisten kanssa.

- Yhteistyötä toteutuu vierailujen (lähi- tai etävierailuina), tutustumiskäyntien ja muiden tutustumisten muodossa
- Yrittäjämäistä asennetta tuetaan monipuolisilla oppimisympäristöillä ja yrittäjyysopinnoilla.
- Opetushenkilöstöä kannustetaan tutustumaan elinkeino- ja työelämään ja linkittämään opetukseensa yritys-, järjestö- ja oppilaitosyhteistyötä

Ohjaustoiminnan arviointi

Lukioissa ohjaustoimintaa arvioidaan niin ohjauksen suunnitteluvaiheessa, ohjausta tehtäessä että sen jälkeenkin. Ohjaustoiminnan arviointi on siis jatkuva prosessi. Selkeästi määritelty ohjauksen arviointi on osa lukioiden laajempaa arviointikulttuuria.

Opinto-ohjaaja tekee jatkuvaa itsearviointia, joka kohdistuu

- käytettyihin ohjausmenetelmiin ja työmuotoihin
- ohjausresursseihin
- ohjauksesta saatuun palautteeseen.

Lukioissa arviointi perustuu palautteeseen, jota saadaan mm.

- opintojaksojen palautteista
- kouluterveyskyselyistä

- lukioiden omista kyselyistä
- yhteistyötahoille suunnatuista kyselyistä.

Ohjaustoiminnan arviointia tehdään

- yksittäisen opiskelijan kohdalla
- työyhteisötasolla ja
- yhteisellä seudullisella arviointityöllä